

Kostusiak N. M. Productive Mechanisms of Formation of Linguistic and Aesthetic Competence of Future Teacher-philologist in Practical Classes of Ukrainian Morphology.

The article emphasizes the importance of a number of priority tasks for students-philologists, including mastering information about the morphological layer of the Ukrainian language, as well as mastering the skills and abilities to analyze language material, which also provides aestheticization of the educational process. A number of exercises are aimed at implementing this, which, on the one hand, will allow to clarify the acquired theoretical knowledge, and on the other hand, will promote the development of positive values in future philology teachers. The solution of the raised issues is provided by the analysis of the sentences selected from Lina Kostenko's poetry, on the basis of which we could study the features of morphological means of expression, which carry out an evaluative and educational function, promote formation of linguistic and aesthetic competences of students-philologists, provide mastering of native language and improve skills freely operate with aesthetically valuable linguistic means in various communicative situations, as well as highlight the artistic and evaluative power of Lins Kostenko's poetry.

Keywords: morphology of Ukrainian language, noun, adjective, linguistic and aesthetic competence.

УДК 821(1-87).09:791.094

Медвідь Н. О.,

кандидат філологічних наук, доцент

Кузьменко А. В.,

магістрантка,

Сумський державний педагогічний

університет імені А. С. Макаренка

ВЗАЄМОДІЯ ЛІТЕРАТУРИ І КІНО В ПРОЦЕСІ ЕКРАНІЗАЦІЇ

Стаття присвячена проблемі взаємодії літератури і кіно, вивчення якої дозволило зробити висновок про можливість використання кіноверсії літературного твору як прийому для розкриття його ідейно-художнього багатства. Вивчено процес екранізації, виділено його види та їх характеристики. Також розглянуто найбільш екранізовані жанри, їх особливості, представлені приклади. У статті доведено, що екранізація є новим феноменом.

Ключові слова: література, екранізація, кінематограф.

Постановка проблеми та аналіз актуальних досліджень.

Література і кіно вже давно стали важливими складниками нашого життя. Вони є взаємопов'язаними. Це два види мистецтва, які використовують різні інструменти, але мають одну мету: справити емоційне враження на людину. Без сумніву, більша частина світової кінопродукції запозичує сюжети з літературних творів. Кінематограф постійно звертається до творів класичної літератури, тим самим оновлюючи дискусію про їхню актуальність. Результатом взаємодії літератури і кіно є екранізація, що сприймається як своєрідний

переклад з мови літератури на мову кіно. Екранізація є особливим видом художньої творчості. Ця особливість полягає в тому, що кінематограф візуалізує літературу, не просто беручи за основу літературний сюжет, а трансформуючи його за законами кіномистецтва. Проблема взаємодії літератури і кіно – тема для безкінечних дискусій як для літературознавців, так і для кінематографістів усього світу, оскільки йдеться про взаємодію двох протилежних за сутністю мистецтв. Зокрема їй присвячені ґрунтовні праці багатьох зарубіжних (Дж. Блустон, Б. Макфарлейн, Е. Мюррей, Дж. Фелл), радянських (Ю. Андреев, А. Вартанов, Є. Добін, Н. Крючечников) і вітчизняних науковців (Л. Брюховецька, Л. Генералюк, Н. Горницька, Г. Клочек, О. Пуніна). Кінематограф сучасності вже досяг помітних висот у своєму розвитку, що спричинило нову хвилю зацікавлень темою синтезу кіно і літератури. Серед сучасних дослідників слід виділити Л. Гуалдо, Б. Гумберт, С. Ерколіно, Л. Зенобі, М. Ліно, Т. Літча, М. Ф'юзіло. Безпосередньо заявленій у статті проблемі взаємодії літератури і кіно в процесі екранізації присвятили свої праці такі відомі літературознавці і кінознавці, як: Ю. Андреев, Р. Юренєв, Р. Клер, Л. Нехорошев, Н. Нікоряк, С. Герасимов, С. Михальченко та інші. При цьому слід зауважити, що попри активне дослідження проблеми, все ж залишаються невисвітленими ряд важливих питань, чому, зокрема, підпорядковане наше дослідження.

Мета статті – проаналізувати основні закономірності екранізації художнього твору як форми безпосередньої взаємодії кіно та літератури.

Виклад основного матеріалу. Кіно вважається одним із наймолодших видів мистецтва, але водночас наймасовішим. Спочатку це були документальні німі чорно-білі картини, завдовжки у кілька секунд. За деякий час з'явилися ігрові фільми. 1895 року брати Люм'єр показують свою першу постановочну кінокомедію «Политий поливальник». 1912 року виходить фільм «Завоювання полюса» Жоржа Мельєса, створений за мотивами творів Жюль Верна. З розвитком технологій, у 1927 році, у фільмах з'являється звук, а до другої половини 30-х років вони стають кольоровими. Практично від народження і до сьогодні кіно є невід'ємною частиною життя людини.

Можна стверджувати, що кіно змогло синтезувати інші види мистецтва, вбираючи їх характерні риси, і передати їх у єдиному образі. З появою кіно зароджується і особливий вид — екранізація.

Екранізація - твір кіномистецтва, створений на основі твору іншого виду мистецтва: літератури, драматичного та музичного театру, включаючи оперу та балет [3, с. 56]. Проте цей термін найчастіше пов'язують із перекладом саме літературного твору на мову кінематографа. Цей процес став дуже популярним із появою ігрових фільмів. Можна припустити, що причинами екранізації творів були:

1. Бажання режисерів показати літературний світ у фарбах кіно, перенести уявне у реальність.
2. Брак професійних сценаристів, які могли б написати цікавий сюжет.
3. Надія на популярність фільму, створеного за відомим першоджерелом.

Із приходом ХХ ст. кіно стало стрімко завойовувати позиції в серцях публіки, часом, здавалося б, відтіснивши інші види мистецтва на другий план. «Суперництво кіно з літературою - безперечний факт нашої сьогодишньої культури» [2, с. 74], – робить висновок літературознавець Б.М. Ейхенбаум, який активно займається питаннями кінознавства.

Ще на початку минулого століття російський поет, критик і публіцист В.Ф. Ходасевич у категоричній формі висловився про кінематограф як про антимистецтво. Свою точку зору він аргументував тим, що сприйняття мистецтва вимагає певного роду роботи, а кіно, мовляв, - це відпочинок, розвага. На думку вченого, кінематограф нейтральний, не заважає мистецтву до того часу, поки він не трактується як новий вид мистецтва [8, с. 359]. На нашу думку, така точка зору підлягає сумніву, адже перегляд кіно також потребує мисленнєвої діяльності глядача, хіба що значно менш потужної у порівнянні з прочитанням літературного твору. У зв'язку з цим бачиться цікавою думка Ж. Епштейна, який стверджував, що існує загальний мисленнєвий план для літератури і кіно, за допомогою якого відбувається зв'язок режисерських елементів із певними тенденціями сучасної художньої свідомості. На основі аналізу творчості М. Пруста, Ж. Кокто, Б. Сандрара, Л. Арагона та ін. режисер дійшов такого висновку: «Дії і думки, ідеї та почуття сьогодні, завтра

і вчора, очікування, впевненості й спогади – все це проектується разом, одне поруч з іншим, на один і той самий екран» [3, с.82].

Ми ж вибудовуємо свою точку зору, виходячи з розуміння кіно як виду мистецтва. Припускаємо, що, екранізація художнього твору, як новий особливий вид художньої творчості, вимагає ретельного дослідження. Не можна не погодитися з тим, що кінематограф надихається як класичною, так і сучасною літературою. Прикладом можуть бути незліченні екранізації п'єс У.Шекспіра (існує 309 близьких до оригіналу кіноверсій безсмертних шедеврів). І ні для кого не секрет, що неймовірно популярні сьогодні франшизи про Джеймса Бонда, Гарі Поттера, «Володар кілець» та «Сутінки» також мають своїх літературних авторів. Екранізації саме цих книг сприяли грандіозному стимулюванню звернення глядачів до літературних текстів [4, с. 109]. Використання літературного твору в якості основи для кіносценарію, з одного боку, полегшує завдання режисера, з іншого - виступає в ролі гаранта успішності створюваного кінопродукту.

Методологічно інтерпретація літературного твору і його екранізація як текст культури існують в тому аспекті, в якому її пропонує розглядати П. Рікер. Учений слушно зауважує: «З одного боку, інтерпретація включає в себе традицію: ми інтерпретуємо не взагалі, а робимо це для того, щоб прояснити, продовжити і таким чином життєво затвердити традицію, якій ми належимо [7, с.81]. З іншого боку, інтерпретація сама відбувається в часі, в сьогодні, відмінному від часу традиції; і те, і інше належать один одному, вони взаємопов'язані. І оскільки існує саме явище екранізації, яке затребуване сучасною культурою, то слід визнати і необхідність його оцінки в засобах мас-медіа та професійною критикою.

Фактично, екранізації за літературними творами можна розділити на три види:

1. Пряма екранізація, яка точно передає текст книги (Переносяться сюжет, побічні лінії, образи персонажів і навіть діалоги із закадровим текстом. Найчастіше такі екранізації є найцікавішими, адже людина буквально «занурюється» у літературний твір, проникає у його простір через екран).

2. За мотивами книги (Суть даних фільмів у тому, щоб показати літературний твір у новому вигляді, у новому ракурсі. Цей вид

найбільш популярний. Такі адаптації намагаються слідувати першоджерелу, але додають щось нове).

3. Кіноадаптація (Такого типу екранізація не намагається передати книгу слово в слово, але створює на її основі новий твір, який пов'язаний із першоджерелом до певної міри і такою ж мірою може доповнити його) [6, с. 125].

У всі часи екранізація класичних творів була досить популярною та затребуваною. Люди не завжди мають час на прочитання книги, тому вони часто вирішують подивитися фільм, адже це набагато простіше.

На сьогодні найбільше маємо екранізацій з російської літератури. Це і Л. Толстой, і Ф. Достоєвський, і О. Пушкін, і М. Булгаков, і М. Гоголь та ін. Наприклад, роман «Анна Кареніна» екранізували різні режисери, в тому числі й зарубіжні, близько 30 разів. Існує багато екранізацій зарубіжних класиків, таких як Джейн Остін, Шарлотта Бронте, Артур Конан Дойль та ін. Варто зазначити, що найбільш якісні та популярні екранізації класичної літератури знято на батьківщині їхніх авторів, але є й винятки [5].

У XXI столітті спостерігається тенденція активного зростання популярності фільмів за мотивами класичних творів. Під час роботи над класикою режисери прагнуть дбайливо передавати характерні особливості героїв та основну ідею творів. У той же час новаторські ідеї та погляд режисера на класичний твір можуть висвітлити його нові грані.

Висновки. Екранізація є популярним самостійним жанром кіно і водночас своєрідним навігатором у світі літературних творів. Відомі екранізації безпосередньо пов'язані з оригінальним текстом художньої літератури. В залежності від видів екранізації завданням кіноіндустрії є або максимальне наближення до художнього твору, або власна його інтерпретація.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://www.Kinopoisk.ru>
2. Балаш Б. Кино. Становление и сущность нового искусства/ Б.Балаш. – М., 1967. 128с.
3. Божович В. И. Традиции и взаимодействие искусств. Франция конец XIX – начало XX века / В. И. Божович. – М.: Наука, 1987. 320 с.
4. Вартанов А.О. Четвертый род литературы / А.О. Вартанов. – М., 1996. 156 с.
5. Генис А. Фотография души. В окрестностях филологического романа [Электронный ресурс], –URL: <http://magazines.russ.ru/zvezda/2000/9/genis.html>
6. Корнеева М.Б. Проблемы литературы США XX века / М.Б. Корнеева. – М., 1970. 189 с.

7. Лотман Ю. М. Семиотика кино и проблемы киноэстетики / Ю.М. Лотман. – М., 1998. 232 с.
8. Фейлих С.И. Теория кино: от Эйнштейна до Тарковского./ С.И. Фрейлих. – М., 1992. 387 с.

Medvid N.O., Kuzmenko A.V. Interaction of literature and cinema in the process of filming.

The article is devoted to the problem of interaction of literature and cinema, the study of which allowed to draw a conclusion about the possibility of using the film version of a literary work as a method for revealing its ideological and artistic richness. The filming process is studied, its types and characteristics are highlighted. The most screened genres, their features, examples are also considered. The article proves that film adaptation is a new phenomenon.

Key words: literature, film adaptation, cinema.

УДК 821.133.1:821.161.1].09:7.036.45

Медвідь Н. О.,

кандидат філологічних наук, доцент,

Уразова А. В.,

магістрантка,

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

**ВПЛИВ ЕСТЕТИКИ ФРАНЦУЗЬКОГО СИМВОЛІЗМУ Й ХУДОЖНЬОЇ
КОНЦЕПЦІЇ Е.А. ПО НА СТАНОВЛЕННЯ СИМВОЛІЗМУ В РОСІЇ**

У статті здійснено спробу виявити та підтвердити вплив естетики французького символізму та Е. По-поета на світогляд і творчість представників російського символізму. На основі порівняльного аналізу творів виявлено сходження й відмінності в інтерпретації образів, провідних ідей, мотивів, простежено спільні стильові домінанти поетичного світу американського поета та французьких і російських поетів-символістів.

На прикладах доведено, що Е. По, Ш. Бодлер, Д. Мережковський, К. Бальмонт оспівували природу, світ людських стосунків, духовне буття. У висновках зроблено узагальнення відносно впливу творчості Е. По та французьких поетів на творчість російських символістів.

Ключові слова: символізм, декаданс, поети-символісти.

Постановка проблеми та аналіз актуальних досліджень.

Відомий класик світової літератури Едгар По вважається зачинателем детективу та наукової фантастики, але він відомий світові ще й як поет. Відносно характеристик його поетичних творів у літературознавстві велась і продовжує вестись дискусія. На сьогодні існує ряд цікавих напрацювань у цьому напрямку про образні домінанти, стильові особливості лірики Е. По, її мотиви тощо.